

Kayaarslan, B., Kumtepe, M. A. (2020). Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler. *ONLINE JOURNAL OF MUSIC SCIENCES*, 5 (2), 185-211. DOI: <https://doi.org/10.31811/ojomus.834487> - Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 01/12/2020

Kabul Tarihi: 28/12/2020

TÜRKİYE’DE HALK EZGİLERİNİN VİYOLONSELE AKTARILMASINA İLİŞKİN YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER*

Berkcan KAYAARSLAN** M. Akın KUMTEPE***

ÖZ

Bu araştırmada halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış olan ve viyolonsel eğitime katkı sağlayan lisansüstü tezler incelenerek içerik bakımından sınıflandırılmıştır. Bu araştırma halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin alt problemler ışığında içeriğinin incelenip sınıflandırılması amacıyla yapılmıştır. Bu amaç bağlamında, tezlerin tek bir araştırma çatısı altında toplanması, başka araştırmacılara yardımcı bir kaynak oluşturması ve bu konuda başka yapılacak çalışmalara ışık tutması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırma, nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın deseni ise durum çalışmasıdır. YÖK Tez’de viyolonsel veya çello anahtar kelimeleri ile aratıldığında 204 adet teze ulaşılmıştır. Bu 204 tez araştırmanın evrenini oluştururken, bu tezlerden halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış olan 5 tez de örneklem grubunu oluşturmaktadır. Bu 5 tezden elde edilen veriler doküman analizi tekniği ile incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılan çalışmaların hepsinin eğitim bilimleri enstitüleri ve müzik eğitimi anabilim dallarında yapıldığı, bu doğrultuda tezlerin yapılma amacının öncelikli viyolonsel eğitimi olduğu anlaşılmıştır. Bir tez hariç aktarımı yapılan türkülerdeki koma seslerin sadeleştirilerek tampere ses sistemine uygun düzenlendiği ve daha parlak duyumu için genellikle eserlerin karar seslerinin değiştirildiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Viyolonsel, çello, viyolonsel eğitimi, uyarlama, lisansüstü tezler.

* "Hacı Taşan Türkülerinin Viyolonsel İle İcrasına Yönelik Eğitim Amaçlı Örnek Çalışmaların Hazırlanması" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Arş. Gör., Şırnak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, berkcankayaarslan@outlook.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4741-2371>

*** Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, akin_kumtepe@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3186-6398>

POSTGRADUATE THESES ON THE TRANSFER OF FOLK MELODIES TO CELLO IN TURKEY

ABSTRACT

In this research, it was made about the transfer of folk melodies to violoncello and Postgraduate theses contributing to violoncello education were examined and classified in terms of content. This research was carried out in order to examine and classify the content of graduate theses on the transfer of folk tunes to the cello in the light of sub-problems. For this purpose, gathering the theses under a single research framework is of great importance in terms of providing a helpful resource for other researchers and shedding light on other studies to be conducted on this subject.

This research is descriptive research using qualitative data collection methods. The pattern of the research is the case study. When searched for the keywords violoncello or cello in YÖK Thesis, 204 theses were found. While these 204 theses constitute the universe of the research, 5 theses from these theses on the transfer of folk melodies to cello constitute the sample group. The data obtained from these 5 theses were analyzed with document analysis technique. As a result of the research, all of the studies on transferring folk melodies to cello were carried out in educational sciences institutes and music education departments. Accordingly, it was understood that the primary purpose of theses was cello education. It has been observed that the coma sounds in the songs transferred except for one thesis were simplified and arranged in accordance with the tampere sound system. It was concluded that the decision sounds of the works were generally changed for a brighter sensation.

Keywords: Violoncello, cello, violoncello education, transcription, postgraduate theses.

1. GİRİŞ

Viyolonsel bas karakterli, repertuarı geniş ve oldukça popüler bir çalgıdır. Viyolonsel kökleri 15. Yüzyıl Avrupa’sının yaylı sazları olan viyollere dayanmaktadır. Viyoller ilk zamanlarda birçok türe sahipken daha sonrasında tür bakımından yalınlaştılar. 17. ve 18. yüzyılda klasik viyola biçimini aldıktan sonra en çok kullanılan boyları soprano viyola, alto viyola, tenor viyola ve bas viyola (viola da gamba) oldu (Sözer, 2014: 254). Viyollerin bir türü olan bas viyola yani viola da gamba (bacak viyolu), tenor bir ses genişliği ile bugünkü viyolonsel atası kabul edilmektedir (Say, 2006:162).

Mızıka-yı Hümayun ile Türk müziğine girdiği düşünülen viyolonseli, Türk Musikisi icrasında pes sesli çalgı eksikliğinin farkında olan Tamburi Cemil Bey, yaylı tambur ile beraber ilk kez kullanmıştır (Aksoy, 2000:11). Cumhuriyet öncesi dönemde Mızıka-yı Hümayun çerçevesinde verilen viyolonsel eğitimi Cumhuriyet sonrası Musiki Mualim Mektebi ile devam etmiştir. Burada viyolonsel eğitimi veren ilk kişi ise Riyaset-i Cumhur Orkestrası üyesi Edip Sezen’dir (Sertöz, 2003:48, akt:Cömert-Erim, 2017:108). 1936 yılında Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuarında kurulmasıyla Türk müziği eğitimi kompozisyon bölümünde vermeye başlanmıştır. Cumhuriyet kurulduktan 53 sene sonra ise İstanbul’da ilk olarak Türk Musikisi Devlet Konservatuarı kurulmuştur (Çetik, 2017:51).

Günümüzde ise Türkiye’de viyolonsel eğitimi devlet konservatuarları, Türk müziği konservatuarları, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri, eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalları, güzel sanatlar liseleri ve Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı özel müzik kurslarında verilmektedir. Bu kurumlardan Türk müziği konservatuarlarında viyolonsel eğitime başlangıç düzeyinde evrensel öğretim yöntemleri kullanılarak viyolonselde asgari düzeyde teknik becerilerin bireye kazandırılması hedeflenmektedir. Daha sonrasında ise Türk müziğinin icrasına yönelik makam müziği, Türk müziği öğretim yöntemlerinden biri olan meşk yöntemiyle öğretilmektedir. Türk müziği devlet konservatuarları dışında kalan viyolonsel eğitimi verilen farklı yapıdaki diğer kurumlarda ise viyolonsel eğitiminde evrensel öğretim yöntemleri kullanılmaktadır. Bu kurumlarda viyolonsel eğitiminde ağırlıklı olarak Klasik Batı

Müziği eserlerine yer verilirken tampere ses sisteme uyarlanmış Türk müziği eserleri de kullanılmaktadır.

Kurtaslan (2009), Burubatur (2006), Önder-Demirbatır (2014)'e göre; Türk makam müziğinin çalgı eğitimi müfredatına girmesine yönelik çabalar, güncel çalışmaların birincil konusu haline gelmiştir. Çeşitli araştırmalar bu konudaki kaynak eksikliğini ve ihtiyacı vurgulamıştır (Kethüda-Yıldırım Orhan,2019: 385).

Bu araştırmada halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış olan ve viyolonsel eğitimine katkı sağlayan lisansüstü tezler incelenerek içerik bakımından sınıflandırılmıştır. Yapılan bu sınıflandırmalar araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır.

Sınıflama çalışmaları; viyolonsel ve diğer yaylı çalgılarla ilgili yapılacak araştırmalara kaynak oluşturması ve konu seçiminde referans olması bakımından önemli sayılmaktadır. Tezlerin konularına göre sınıflandırılmış olması da araştırmacıların bilgiye ulaşmalarını kolaylaştırmaktadır (Orhan, 2012:703, Yıldız-Yıldırım Orhan, 2019: 3).

Orhan ve Kethüda (2019) yılında yaptığı "Türk Makam Müziğinde Viyolonselın Kullanımına İlişkin Yazılmış Lisansüstü Tezler" adlı çalışmasında 2001-2019 yılları arasında yazılmış 21 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Demirbatır (2001), Y.Orhan (2012), Y.Orhan ve Tunca (2014), Çeşit (2015), Öztutgan (2016), Cömert (2017), Onat, Orhan ve Güray (2019), Yıldız ve Y.Orhan (2019) da benzer şekilde bu araştırmada olduğu gibi lisansüstü tezlerin gerek künyeleri bakımından gerekse içerikleri bakımından incelenerek yapılmış olan bibliyografya çalışmaları bize kaynak oluşturmuş ve bizi bu alanda araştırma yapmaya yönlendirmiştir.

Bu bağlamda problem cümlesi "Türkiye'de halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin sınıflandırılması nasıldır?" olarak belirlenmiş ve aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır;

- 1- Türkiye'de halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin yapıldığı enstitü ve bilim dalları bağlamında müzik alt alanlarına göre sınıflandırılması nasıldır?

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler.

- 2- Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin yapıldığı programlar bağlamında yöntemlerine göre sınıflandırılması nasıldır?
- 3- Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerde seçilen türkülerin makamlarına göre sınıflandırılması nasıldır?

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin alt problemler ışığında içeriğinin incelenip sınıflandırılması amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Daha önceden yapılmış bibliyografya çalışmaları müzik alanı ile ilgili farklı konulardaki lisansüstü tezlerini sınıflandırarak literatüre katkı sağlamıştır. Bu araştırmayı diğerlerinden farklı kılan halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezleri içerik olarak inceledikten sonra tek bir araştırma çatısı altında toplanmasıdır. Aynı zamanda başka araştırmacılara yardımcı bir kaynak oluşturması ve bu konuda başka yapılacak çalışmalara ışık tutması bakımından büyük önem taşımaktadır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma nitel veri toplama teknikleri kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. “Nitel araştırmalar; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır” (Yıldırım ve Şimşek, 2016:112).

Araştırmanın deseni ise durum çalışmasıdır. Durum çalışması; "Güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi (içeriği) içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir” (Yıldırım ve Şimşek, 2016:313).

YÖK Tez’de viyolonsel veya çello anahtar kelimeleri ile aratıldığında 204 adet teze ulaşılmıştır. YÖK Tez’de bulunan bu 204 adet tez araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu tezlerin incelenmesi sonucunda tezlerin içeriğinde THM repertuarından viyolonsole eser aktarımı yapan 5 adet tez bulunmuştur. Bu 5 adet tez ise örnekleme oluşturmaktadır;

- 1- Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyini Makamı Örneği) (Lehimler, 2014),
- 2- Kangal ve Yöresi Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma (Eroğlu, 2014),
- 3- Kütahya Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma (İşler, 2019),
- 4- Viyolonsel Eğitiminde Aksak Usûllü Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Uygulamaların Öğrenci Performansına Etkisi (Topaloğlu, 2019),
- 5- Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi (Çınardal, 2020).

Bu araştırmada doküman incelemesi veri toplama yönteminden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Öte yandan, nitel araştırmalarda gözlem ve görüşme gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte kullanıldığında ‘verinin çeşitlendirilmesi’ (data triangulation) amacına hizmet edecek ve araştırmanın geçerliliğini önemli ölçüde arttıracaktır (Yıldırım-Şimşek, 2016:189-190). Dokümanlar incelenirken de içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016:242).

3. BULGULAR VE YORUM

Örnekleme oluşturan tezlere ait bulgular tablolar yardımı ile açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 1.

Örnekleme oluşturan tezlerin hangi enstitü, anabilim ve bilim dallarına ait olduğuna dair bulgular

Tez Adı	Enstitü	Bilim Dalı
Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyini Makamı Örneği)	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Müzik Eğitimi
Kangal ve Yöresi Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Müzik Eğitimi
Kütahya Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Müzik Eğitimi
Viyolonsel Eğitiminde Aksak Usûllü Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Uygulamaların Öğrenci Performansına Etkisi	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Müzik Eğitimi
Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Müzik Eğitimi

Yukarıdaki tabloya bakıldığında tezlerin tamamının eğitim bilimleri enstitüleri ve müzik eğitimi bilim dallarında yapıldığı görülmektedir. Halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış olan tezlerin sadece eğitim bilimleri enstitüsü müzik bilim dallarında yapılmış olması bu tezlerin içerik olarak viyolonsel eğitimine katkı sağlamak amacıyla yapıldığını düşündürmektedir. Müziğin diğer alt alanları olan müzikoloji, icra, müzik teorisi ve bestecilik ile ilgili bölümlerde halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin tezlerin yapılmadığı açıkça görülmektedir.

Halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış olan beş tezin içerikleri incelenip müzik eğitimi ile olan ilişkisi açıklanmıştır. Buna göre;

Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyini Makamı Örneği) adlı doktora tezinde Türk halk müziğinde bulunan komalı sesler ve süsleme tekniklerinin çalma yeterliliklerini geliştirmek amacıyla bir öğretim modeli oluşturmak ve bu modelin uygulamadaki görünümü ortaya çıkartmak hedeflenmiştir. Bu hedefler doğrultusunda türkülerdeki komalı sesler sadeleştirilmeden uyarlanmış ve bunlar araştırmaya dahil edilmiştir. Türküler için alıştırımlar yazılmış, türküler bu komalara göre viyolonsel uyarlaması yapılmıştır. Aynı zamanda tezin içeriğinde bu türkülerin form analizi batı müziği form analizlerine benzer şekilde yapılmış, sonucunda iki-üç bölümlü şarkı formu gibi şeklinde isimlendirilmiştir.

Kangal ve Yöresi Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma adlı yüksek lisans tezinde amaç müzik eğitimi anabilim dalları ve güzel sanatlar liselerinde derslerde seslendirilmek üzere Kangal ve Yöresi türkülerini viyolonsele aktarmaktır. Bu amaç doğrultusunda 10 adet türkü viyolonsele uyarlanmıştır. Uyarlanan bu türküler hakkında uzman görüşleri alınarak güzel sanatlar liseleri ve müzik eğitimi anabilim dallarında viyolonsel eğitiminin hangi noktasında, ne açıdan yarar sağlayacağı belirlenmiştir. Kangal Yöresi türkülerinin tanıtılması açısından önemlidir ibaresi yer almaktadır. Bu ibare araştırmanın müzikolojik bakış açısıyla da ilgili olduğunu göstermektedir.

Kütahya Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma adlı yüksek lisans tezinde araştırmacı, viyolonsel eğitim dağarcığında Türk halk

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler.

müziği ile ilgili kaynak yetersizliğine değinmiştir. Bu yüzden araştırmacı çalışmasını, Kütahya türkülerinin viyolonsel eğitim dağarcığına katılması ve bu türkülerin viyolonsel eğitimini zevkli, etkili ve daha verimli kılması açısından önemli bulmaktadır. Aynı zamanda bu türküler evrensel bir çalgı olan viyolonsel çalım teknikleriyle seslendirilmesi sonucunda, yerel boyuttan evrensel boyuta geçiş açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bunlar sonucunda araştırmada 15 adet türkü viyolonsel aktarılmış ve bu aktarımlar sırasında türkülerde transpoze edilen makamların karar sesleri ortaya çıkmıştır.

Viyolonsel Eğitiminde Aksak Usûllü Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Uygulamaların Öğrenci Performansına Etkisi adlı doktora tezinde amaç, aksak usullü halk müziği türkülerini çalım becerilerini arttırmaya yönelik alıştırmalar oluşturmak, bu oluşturulan alıştırmaların teknik, müzikal ve genel seslendirme performansına etkisini belirlemektir. Bu amaçla araştırmada viyolonsel için düzenlenmiş aksak usullü THM eserlerine yer verilmiştir. Bu tez araştırmacı tarafından bu tez viyolonsel eğitimi çerçevesinde;

- 1- Viyolonsel eğitiminde kullanılacak olan THM repertuarını genişletecek olması,
- 2- Ders kitapları ve materyallerin hazırlanmasına temel oluşturabilecek olması,
- 3- Viyolonsel eğitimi alan öğrencilerin kültürlerine yakın eserler ile motivasyonlarına olumlu yönden katkı yapabilecek olması gibi birçok sebeple önemli görülmüştür.

Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi adlı doktora tezinde viyolonsel eğitiminin önemli bir konusu olan yay tekniklerini Türk müziği ezgilerine uyarlanması ve bu Türk müziği ezgilerinin eğitim literatürü ile beraber kültürümüze kazandırılması hedeflenmiştir.

Konu alınan 5 araştırmanın ilk amaçları eğitim olsa da dolaylı yoldan müzikolojik bakış açısıyla da ele alınmıştır. Buradan da anladığımız üzere müzik eğitiminin müzikoloji ile iç içe olduğu ve ayrılmaz bir bütün olarak kabul edileceğidir.

Tablo 2.

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin yapıldığı programlarına ve yöntemlerine göre sınıflandırılmasına dair bulgular

Tez Adı	Program	Yöntem		
		Desen	Çalışma Grubu	Viyolonsele Aktarılan Halk Ezgilerinin Belirlenmesi
Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsele Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyni Makamı Örneği)	Doktora	Nitel ve nicel (deneysel yöntemler) en tek grup ön test-son test deseni)	Lisans düzeyinde müzik eğitimi alan 5 öğrenci	“Hüseyni makamında random seçilmiş” 3 adet eser
Kangal ve Yöresi Türkülerinin Viyolonsele Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma	Yüksek Lisans	Nitel	-	TRT THM repertuarındaki Kangal ve Yöresi “viyolonsele eğitime uygun” 10 adet eser
Kütahya Türkülerinin Viyolonsele	Yüksek Lisans	Nitel	-	TRT THM repertuarındaki Kütahya

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler.

Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma				Yöresi “viyolonsel eğitime uygun” 15 adet eser
Viyolonsel Eğitiminde Aksak Usûllü Eserlerin Seslendirilmesin e Yönelik Uygulamaların Öğrenci Performansına Etkisi	Doktora	Nitel ve nicel (deneysel desenlerde n ön test ve son kontrol gruplu seçkisiz deseni)	Lisans düzeyind e müzik eğitimi alan 10 öğrenci	TRT THM repertuarındak i Şanlıurfa Yöresi’ne ait 10/8 aksak usullü türküler 4 adet eser
Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmes i	Doktora	Nicel (ön test-son test tek gruplu deneme modelinde deneysel desen)	Lisans düzeyind e müzik eğitimi alan 6 öğrenci	TRT THM repertuarı 5 adet eser

Tablo 3’ de görüldüğü üzere 2 araştırmada yalnızca nitel araştırma yöntemleri kullanılırken diğer ikisinde karma ve sonuncusunda ise yalnızca nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Yalnızca nitel araştırma yöntemleri kullanan araştırmalar yüksek lisans düzeyindedir ve örneklem (eser sayısı) daha geniş tutulmuştur. Nicel yöneme başvuru araştırmalarda deneysel desenler ile denekler üzerinde araştırma konuları çalışılmıştır. Araştırmaların evrenlerini ise TRT Türk Halk Müziği Repertuarı’ndan eserler oluşturmuştur.

Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi Ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyini Makamı Örneği) adlı doktora tezinde karma yönteme gidilmiştir. Araştırmanın nitel bölümünde tarama modeli kullanılarak literatür taraması ile araştırmanın var olan durumu ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın nicel bölümü olan deneysel desende tek grup ön test-son test deseni kullanılmıştır. Lisans düzeyinde müzik eğitimi alan ve viyolonsel çalgısını çalan 5 öğrenci ile yürütülen deney sürecinde, çalışma grubu seçilirken 1-2-3 ve 4. pozisyonları çalabilmesi ölçüt kabul edilmiştir. Bu 5 öğrenci de Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olup biri hariç hepsinin mezuniyet çalgısı viyolonseldir. Geriye kalan diğer öğrencinin mezuniyet çalgısı ise bağlamadır. Bu 5 öğrenciden 4'ü daha önce Türk müziği çalgısı çalmıştır. Araştırmada eser seçiminde evren ve örneklem grubu ise açıkça belirtilmemiştir. Fakat türkülerin seçimini uzmanlar ile beraber hüseyini makamını açıkça belirten Mehmet Can Pelikoğlu'nun "Geleneksel Türk Halk Müziği Eserlerinin Makamsal Açından Adlandırılması" adlı kitabından random yöntemiyle 3 türkünün seçildiği belirtilmiştir.

Kangal ve Yöresi Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma adlı yüksek lisans tezi nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın evreni TRT THM repertuarındaki Kangal ve Yöresi türküleridir. Örneklem de bu türküler arasından araştırmacılar tarafından viyolonsel eğitimine uygun olduğu düşünülen 10 türkü seçilerek oluşturulmuştur.

Kütahya Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma adlı yüksek lisans tezi nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın konu edindiği türkülerin incelenmesinde içerik analizi modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini TRT THM repertuarındaki Kütahya Yöresi türkülerini oluşturmaktadır. Örneklem ise viyolonsel eğitimine uygun olduğu düşünülen bunların içinden seçilen 15 türkü oluşturmaktadır.

Viyolonsel Eğitiminde Aksak Usûllü Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Uygulamaların Öğrenci Performansına Etkisi adlı doktora tezinde karma yönteme gidilmiştir. Araştırmanın nitel basamağında konuyu ele alış biçiminin açıklanması açısından nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsele aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler.

kullanılmıştır. Araştırmanın nicel bölümü olan deneysel desende öntest-sontest kontrol gruplu seçkisiz desenden yararlanılmıştır. Lisans düzeyinde müzik eğitimi alan ve viyolonsele çalgısını çalan 10 öğrenci ile yürütülen deney sürecinde çalışma grubu seçilirken 1-2-3-4 ve 5. pozisyonları çalabilmesi ölçüt kabul edilmiştir. Ayrıca deney öncesi çalışma grubunun araştırmacı tarafından bir etüt yardımıyla mevcut seviyeleri ölçülmüş, seviye olarak birbirine denk 5’er kişilik deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Çalışma grubunu oluşturan 10 öğrenci de güzel sanatlar lisesi mezunu olup lisans 1, 2, 3 ve 4 sınıflarında okumaktadırlar. Bütün öğrencilerin daha önce Türk müziği eğitimi almadığı da belirtilmiştir. Araştırma türkülerini oluşturan evreni ve örneklemini “Türkülerin Belirlenmesi ve Viyolonsele İçin Düzenlenmesi” başlığı altında belirtilmiştir. Buna göre TRT THM repertuarındaki Şanlıurfa Yöresine ait 209 türkü incelenmiş ve 49 adet aksak ölçülü türkü tespit edilmiştir. Bu aksak ölçülü türkülerin çoğunluğu (38 adet) 10/8’lik usulle yazılmıştır. Bu türkülerin makamları ortaya çıkarılmış ve daha çok Uşşak, Hicaz, Muhayyer ve Karcıgar makamlarında olduğu belirtilmiştir. Bu makamları temsilen 4 türkü ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Viyolonsele Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması Ve Değerlendirilmesi adlı doktora tezi nicel araştırma teknikleri kullanılarak hazırlanan deneysel bir araştırmadır. Deneysel desenlerden tek grup öntest-sontest desenini kullanmaktadır. 6 kişilik bir çalışma grubuna sahip olan araştırmada lisans 3 ve 4. sınıf düzeyinde müzik eğitimi alan öğrenciler yer almaktadır. Bu öğrencilerin 5’i güzel sanatlar lisesi mezunu, 1’i ise Anadolu lisesi mezunu olmaktadır. Araştırma temel olarak yay teknikleri üzerine oturtulduğu için viyolonsele öğretiminde kullanılacak yay tekniklerine uygun olduğu düşünülen eserler uzman görüşleri de alınarak belirlenmiş ve böylece 5 eser seçilmiştir.

Aşağıdaki verilen tablolarda araştırmalarda yer alan türkülerin viyolonsele aktarılmasındaki durumlar mevcuttur. Tablolarda aktarılan türküler esasları ile aktarımları karşılaştırılacaktır. Karşılaştırma yapılırken eserlerin makamları, esas (TRT THM repertuarındaki hali) / aktarımı yapılmış halinin karar sesleri ve

donanımları dikkate alınmıştır. Bunlarla ilgili bulgular her tez ayrı olmak üzere tablolar halinde gösterilmiş ve altında yorumlanmıştır.

Tablo 3.

Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi Ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyini Makamı Örneği) adlı tezde uyarlanmış türkülerin makamsal sınıflandırmasına ait bulgular

Eser Adı	Makamı	Karar Sesi		Donanım	
		Esas	Aktarım	Esas	Aktarım
Havada Bulut Yok	Hüseyini	La	La	Si2 koma bemol	Si2 koma bemol
Tutam Yar Elinden	Hüseyini	La	La	Si2 koma bemol	Si2 koma bemol
Abalımın Cepkeni	Hüseyini	La	La	Si2 koma bemol	Si2 koma bemol

Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi Ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyini Makamı Örneği) adlı doktora tezinde hüseyini makamına ait 3 türkü uyarlama şekli ile aktarımı gerçekleşmiştir. Uyarlama olmasının sebebi türkülerin makamlarında (karar seslerinde) herhangi bir transpozeye rastlanılmamasıdır. Türkülerin karar sesleri orijinalleri ile aynıdır. Uyarlamalarda dikkat çeken husus koma seslerin de kullanılmasıdır.

Tablo 4.

Kangal ve Yöresi Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma adlı tezde uyarlanmış türkülerin makamsal sınıflandırmasına ait bulgular

Eser Adı	Makamı	Karar Sesi		Donanım	
		Esas	Aktarım	Esas	Aktarım
Arpalar Orak Oldu	Çargah	Do	Do	Si2 koma bemol	-

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler.

Biz Canları Güle Vermişiz	Çargah	Do	Do	-	-
Dağlar Keven Kurusu	Uşşak	La	La	Si2 koma bemol	-
Garşıdadır Evleri	Uşşak	La	La	Si2 koma bemol	-
İnce Eleğim Duvarı	Buselik	La	La	-	-
Ocakta Kahve Pişirir	Hüseyini	La	La	Si2 koma bemol	-
Şu Benim Divane Gönlüm	Hüseyini	La	La	Si2 koma bemol	-
Tirenin Paftaları	Hüseyini	La	La	Si2 koma bemol	-
Yol Üstünde Karakol	Hüseyini	La	La	Si2 koma bemol	-
Zeynep Bu Güzellik Var Mı Soyunda	Hüseyini	La	La	Si2 koma bemol	-

Kangal ve Yöresi Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma adlı yüksek lisans tezinde Kangal Yöresine ait 10 türkü uyarlama şekli ile aktarımı gerçekleştirilmiştir. Bahsi geçen bir önceki tezde olduğu gibi bu tezde de türkülere uyarlama denilmesinin sebebi türkülerin makamlarında herhangi bir transpozeye rastlanılmamasıdır. Fakat bu uyarlanan türkülerin bazılarında bir önceki teze nazaran dikkat çeken hususlar vardır.

Arpalar Orak Oldu adlı türkünün esas donanımında si 2 koma bemol varken uyarlama notasının donanımında herhangi bir ses eklenmemiştir. Bunun sebebi türkünün ses aralığının do-sol arasında 5 sestem oluşmasındandır. Bu yüzden si notası hiç kullanılmadığından donanıma da yazılmamıştır. Ayrıca çargah makam dizisine göre de dizide si perdesi natürelidir. Çargah dizisi batı müziğindeki do majör dizisi ile aynı perdelere sahiptir (Özkan, 2018:118). Dağlar Keven Kuru, Garşıdadır Evleri, Ocakta Kahve Pişirir, Şu Benim Divane Gönlüm, Tirenin Paftaları, Yol Üstünde Karakol ve Zeynep Bu Güzellik Var Mı Soyunda adlı türkülerde de esasında si 2 koma bemol sesi olmasına rağmen uyarlamasında bu ses si natürelle sadeleştirilmiştir. Bu yüzden de donanıma eklenmesine gerek duyulmamış olduğu düşünülmektedir. Uyarlamaların bir çoğunluğunun karar sesleri viyoloncelin birinci teli olan boş tel la sesine denk gelmektedir ve yine birçok uyarlama ise sadece viyoloncelin birinci teli olan la telinde seyir izlemektedir. Uyarlaması yapılan 10 türkünün 4'ü sadece la telinde çalınmaktadır. Aktarımlar yapılırken böyle bir oktav tercih edilmesi dikkat çekicidir. Ek olarak Yol Üstünde Karakol adlı türkünün yarısından çoğunun aktarımı yapılırken yine sadece la teli çalınarak yapılmıştır. Bununla beraber türkünün kararı ise sol boş teline denk gelen la sesinde gerçekleşmiştir.

Kütahya Türkülerinin Viyoloncel Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma adlı yüksek lisans tezinde Kütahya yöresine ait 15 türkü düzenleme şekli ile aktarımı gerçekleştirilmiştir. Düzenleme olmasının sebebi türkülerin esas makamlarındaki karar seslerinde transpozeye rastlanılmasındandır. Türkülerin karar seslerinin değişmesi ile birlikte haliyle donanımları da değişmektedir.

Tablo 5.

Kütahya Türkülerinin Viyoloncel Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma adlı tezde uyarlanmış türkülerin makamsal sınıflandırmasına ait bulgular

Eser Adı	Makamı	Karar Sesi		Donanım	
		Esas	Aktarım	Esas	Aktarım
A İstanbul Sen Bir Han Mısın?	Kürdi	La	Re	Si bemol	Si ve Mi bemol

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler.

Kütahya'nın Pınarları Akışır	Kürdi	La	Mi	Si bemol	-
Ay Oğlan Yiğit Misin?	Hicaz	La	Mi	Si bemol	-
Delhadır Başındayım	Hicaz	La	Re	Fa ve Do diyez	Si ve Mi bemol
Gidin Bulutlar Gidin	Gülizar	La	La	Fa diyez	Fa diyez
İğnem Düştü Yerlere	Hicaz	La	La	Si bemol	Si bemol
Kar mı Yağdı Kütahya'nın Dağına?	Hüseyni	La	La	Si 2 bemol	Fa diyez
Meşeden Gel A Sürmelim	Hüseyni	La	Mi	Fa diyez	Fa ve Do diyez
Yağmur Yağar	Hüseyni	La	Mi	Si 3 koma bemol	Fa ve Do diyez
Ben Kendimi Gülün Dibinde Buldum	Hicazkar	Sol	Re	Mi ve la bemol	Si ve Mi bemol
Elif Dedim Be Dedim	Muhayyer Kürdi	La	Si	Si bemol	Fa diyez
Feracemin Ucu Sırma	Muhayyer Kürdi	La	Re	Si bemol	Si ve mi bemol
Havada Turna Sesi Gelir	Eviç	Fa	Fa	Fa ve Do diyez	Fa ve Do diyez
Hisardan İnmem Diyor	Zirgüleli Hicaz	La	Mi	Si bemol	-
Mustafa'm Kaşların Kara	Gülizar	La	La	Si 2 koma ve mi bemol	-

Tablodan da anlaşılacağı üzere Kütahya Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma adlı tezde adlı tezde, 15 adet türkünün 10 tanesinde karar sesleri değiştirilmiştir. Bir türkü ise (İğnem Düştü Yerlere) bir oktav üstten yazıldığı belirtilmiştir. Araştırmacı “daha parlak ve daha iyi tınlaması bakımından” diyerek bu transpozeleri açıklamıştır. Tabloda gözüken 15 türkünün 5 tanesi uyarlamadır. Aktarımı gerçekleştirilen türkülerde koma seslerdeki ufak farklar göz ardı edilerek tampere ses sisteminde bulunan en yakın notalara sadeleştirilmiştir. Örneğin Mustafa'm Kaşların Kara adlı türküde bulunan si 2 koma bemol sesi si natürel olarak kabul edilmiştir. Ayrıca bu türkünün esas notasında bulunan mi bemol aktarımda donanıma eklenmemiş, parça içerisinde gösterilmiştir. Diğer dikkat çeken bulgular ise sırası ile; Gidin Bulutlar Gidin, Kar mı Yağdı Kütahya'nın Dağına adlı türküler bir uyarlamadır. Türkülerde si 2 koma bemol notası çalım kolaylığı açısından natürel olarak kabul edilmiştir. İğnem Düştü Yerlere adlı türkü bir uyarlamadır. Türkünün tamamı viyolonsel birinci teli olan la telinde çalınmaktadır. Meşeden Gel A Sürmelim ve Yağmur Yağar adlı türküler bir düzenlemedir. Türkülerin orijinalinde si 2 koma bemol (Yağmur Yağar türküsünde si 3 koma bemol) notası transpoze edildiğinde fa 5 koma diyez notasına denk gelmektedir. Çalım kolaylığı açısından bu nota fa diyez olarak kabul edilmiş ve donanıma eklenmiştir. Havada Turna Sesi Gelir adlı türkü bir uyarlamadır. Karar sesi orijinalinin bir oktav altında bulunmaktadır.

Viyolonsel Eğitiminde Aksak Usûllü Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Uygulamaların Öğrenci Performansına Etkisi adlı doktora tezinde öncelikle Şanlıurfa yöresine ait aksak usullü eserler belirlenmiş. Bu eserlerin çoğunluğunun 10/8'lik usul ile yazıldığı tespit edilmiştir. Daha sonra ise bu eserlerin makamları çıkartılmış ve çoğunlukla uşşak, hicaz, muhayyer ve karcıgar olduklarından dolayı bu makamları temsilen birer adet eser araştırmaya katılmak üzere seçilmiştir. Araştırma, “öğrencilerin seviyeleri göz önünde bulundurularak” aktarımı gerçekleştirilmiş 4 eserden oluşmaktadır.

Tablo 6.

Tablo 6.

Viyolonsel Eğitiminde Aksak Usûllü Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Uygulamaların Öğrenci Performansına Etkisi adlı tezde uyarlanmış türkülerin makamsal sınıflandırmasına ait bulgular

Eser Adı	Makamı	Karar Sesi		Donanım	
		Esas	Aktarım	Esas	Aktarım
Bu Dere Derin Dere	Uşşak	La	La	Si 2 koma bemol	-
Yar Yüreğim Yar	Hüseyni	La	Mi	Si 2 koma bemol ve fa diyeyz	Fa ve do diyeyz
Su Gelir Çağlar Ayşem	Hicaz	La	Re	Si 2 koma bemol ve fa diyeyz	Mi ve si bemol
Mürşidine Sahip Olan	Karcıgar	Si	Fa	Si 2 koma bemol	Fa ve do diyeyz

Yukarıdaki tabloda gördüğümüz üzere 4 eserden sadece birinde karar sesi korunmuştur. O eser de tamamen la telinde çalınabilen bir uyarlamadır. Eserde si 2 koma bemol sadeleştirilerek natürel olarak kabul edilmiştir. Yar Yüreğim Yar adlı eserin karar sesinde tam beşli transpoze vardır. Donanım da bu transpozeye göre yapılırken si 2 koma bemol olan ses tam beşli olarak yukarıya alınırken fa diyeyz olarak geçmiştir. Böylece koma ses de sadeleştirilmiştir. Su Gelir Çağlar Ayşem adlı eserde de yukarıya tam 4’lü transpoze söz konusudur. Bununla birlikte donanım da yine si 2 koma bemol sesi mi bemol olarak sadeleştirilerek koma ses ortadan kaldırılmıştır. Aynı zamanda karar sesi değiştirildiğinde hicaz dizisi aralıkları gereği donanıma fa diyeyz de eklenmesi gerekirken bu parça içerisinde kullanılmıştır. Mürşidine Sahip Olan adlı eserin esas donanımda Si 2 koma bemol vardır. Fakat karcıgar makam dizisine göre donanımda mi bemol ve fa diyeyz de bulunması gerektirir. TRT repertuarındaki notasında da bu değiştirici işaretler parça içerisinde kullanılmıştır. Aynı şekilde düzenleme yapıldığında karar sesi yukarıya tam 5’li transpoze edildiğinden dolayı donanım

değişmektedir. Öncelikle Si 2 koma bemol olan karar sesi tam 5'li yukarı çıktığında sadeleştirilerek fa diyez olmuştur. Fa diyez üzerine de karcığar makam dizisi aralıkları uygulandığında da donanımın fa diyez, do diyez ve si bemol olması gerekirdi. Bu si bemol de parça içerisinde kullanılmıştır. Böyle donanımda gösterilmeyip de parça içerisinde gösterilen değiştirici işaretler ile ilk bakışta batı müziği kurallarına uygun yazılmış bir eser görünümü almaktadır. Bu 4 eserden 3'ü düzenleme biri ise uyarlamadır. Uyarlama ve düzenlemeler yapılırken tartım kalıplarında ufak değişimler yapılarak sadeleştirildiği görülmektedir. Ayrıca araştırmacı karar seslerini "çalım kolaylığı ve daha parlak bir duyum" kaygılarını göz ederek belirlediğini söylemiştir. Buradaki diğer önemli husus ise Bu Dere Derin Dere adlı türküde görülmektedir. Türkünün karar sesinde bir değişim gözlenmemiştir. Buna ek olarak türkünün uyarlanması tamamen viyolonsel'in birinci teli olan la telinde çalınmaktadır.

Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi adlı doktora tezinde, uzman görüşleri doğrultusunda viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerinin uyarlanabilmesine uygun 5 adet eser belirlenmiş ve viyolonsel'e aktarımları gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı aktarımı gerçekleştirdiği eserlerin sağ üst kısmında notaya alan ve uyarlayan olarak kendi adını vermiştir. Bu detaydan anlaşılacağı üzere bir notaya bağlı kalmadan aktarımı gerçekleştirilen eserler araştırmacı tarafından baştan sona yazılmıştır.

Tablo 7.

Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi adlı tezde uyarlanmış türkülerin makamsal sınıflandırmasına ait bulgular

Eser Adı	Makamı	Karar Sesi		Donanım	
		Esas	Aktarım	Esas	Aktarım
Koçeri Bar Havası	Segah	Si	Si	-	-

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler.

Bergama Bengisi	Rast	Sol	Do	Si 2 koma bemol ve fa diyez	Si bemol
Enzeli	Hicaz	La	La	Si bemol ve do diyez	Si bemol ve do diyez
Temirağa	Çargah	Do	Do	-	-
Çeçen Kızı	Segah	Si	Si	Mi bemol	Mi bemol

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere bir eser hariç tamamında karar seslerine sadık kalınarak uyarılma yapılmıştır. Koçeri Bar Havası’nda uyarılmanın tamamı, Çeçen Kızı adlı eserde ise bir ölçü hariç tamamı viyolonsel birinci boş teli olan la telinde çalınmıştır. Bergama Bengisi adlı eserde yukarıya doğru tam 4’lü transpoze yapılmıştır. Aynı zamanda bu eserde komalı ses sadeleştirilmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bugüne dek Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılmasına ilişkin yapılan çalışmaların hepsi eğitim bilimleri enstitüleri ve müzik eğitimi anabilim dallarında yapılmıştır. Hazırlanan tezlerin tamamında öncelikli amacın viyolonsel eğitimi olduğu görülmektedir. Bu tezler;

- 1- Viyolonsel öğretim modelleri oluşturma,
- 2- Viyolonsel eğitim dağarcığına yeni Türk ezgileri kazandırma,
- 3- Viyolonsel eğitim dağarcığına yeni makamsal etüt ve alıştırma kazandırma,
- 4- Oluşturulan öğretim modellerinin, yazılan makamsal etüt ve alıştırma uygulamadaki görünümün ortaya çıkartılması,
- 5- Viyolonsel icrası dağarcığına yeni eserler kazandırma,
- 6- Halk ezgilerini yerellikten evrenselliğe taşıma konularında yarar sağlamıştır.

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılması hakkında müzik disiplinin müzikoloji, icra, müzik teorisi ve bestecilik gibi alt alanlarında da çalışmalar

yapılması ve viyolonsel eğitimi ile ilgili yapılmış çalışmaların daha da yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılmasına ilişkin yapılan çalışmaların üçü doktora, ikisi ise yüksek lisans programlarında yapılmıştır. Yüksek lisans programlarında yapılan tezler nitel iken, doktora programlarında yapılan tezlerinden ikisi karma yöntemler kullanılarak nitel ve nicel, bir tanesi ise sadece nicel çalışmalardır. Nicel yöntemler kullanılan tezlerde deneysel çalışmalar mevcuttur. Deneysel çalışma yapmak diğer desenlere göre daha zor olduğundan yüksek lisans programlarında sadece nitel yöntemler kullanılmış olması olasıdır. Bununla birlikte yüksek lisans programlarında yapılan tezlerde doktora programlarında yapılan tezlere oranla daha fazla eserin aktarımı gerçekleştirilmiştir. Araştırmalarda kullanılacak olan eserler genellikle “uzman görüşleri doğrultusunda viyolonsel eğitimine uygun olduğu düşünülen” ibaresi ile seçilmiştir.

Aktarımı yapılan türkülerde koma sesler Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyini Makamı Örneği) adlı doktora tezinde işlenen türküler hariç hepsinde sadeleştirilmiştir. Bunun altında çalım kolaylığı ve sadeleştirilen koma seslerin genellikle tampere ses sisteme göre ufak farklar içermesi yattığı düşünülmektedir. Bu araştırmaya konu olan tezlerde aktarımı yapılan 37 eserin 22’sinde karar sesleri aynı kalırken geriye kalan 15 eserin ise karar sesleri farklı notalara aktarılmıştır. Bu eserlerin karar seslerinin değiştirilmesinin sebebi genellikle “çalım kolaylığı ve daha parlak duyum” kaygısıdır. Karar sesleri değiştirilmeyen 8 eser ise sadece viyolonsel birinci boş teli olan la telinde çalındığı için zaten yeterince parlak bir duyuma sahip olduğundan bu yola başvurulmadığı düşünülmektedir.

Yüzyıllardır kulaktan kulağa yayılıp günümüze ulaşan halk ezgilerimizin evrensel bir çalgı olan viyolonsel aktarımı yapılması ile ulusal değere sahip müzik kültürümüzü uluslararası platformlarda daha iyi/etkili tanıtabiliriz. Bu sebeple Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarımının daha fazla yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, B. (2000). *Avrupalı Gezginlerin Gözüyle Osmanlılarda Musiki*, İstanbul: Pan Yayınları.
- Arıcı Kethüda, S., Yıldırım Orhan, Ş. (2019) Türk Makam Müziğinde Viyolonsel kullanımına İlişkin Yazılmış Lisansüstü Tezler, 30 Ağustos Bilimsel Araştırmalar Sempozyumu, 385-402. Erişim adresi: <http://www.kongre2019.com/site.php?https://www.zaferkongresi.org>
- Cömert, M. (2017). *Viyolonsel Eğitimi ile İlgili Araştırmaların Sınıflandırılması, Sonuçlarının Alana Katkısı ve Uygulanabilirliği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no. 463331).
- Cömert, M., Erim, A. (2017). Viyolonsel Eğitimiyle İlgili Araştırma Sonuçlarının Alana Katkısı ve Uygulanabilirliği, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 107-129. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/379169>
- Çetik, Ö. (2017). *Viyolonsel Türk Müziğindeki Gelişim Sürecinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no. 460436).
- Çeşit, C. (2015). Türkiye’de Viyola Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Autumn(II) 445-462. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/283840016_TURKIYE'DE_VIYOLA_UZERINE_YAPILAN_LISANSUSTU_TEZLERIN_INCELENMESI
- Çınardal, L. (2020). *Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no. 635992).
- Demirbatır, R. E. (2001). Müzik Alanı Yüksek Lisans, Doktora Ve Sanatta Yeterlik Tez Bibliyografyası. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 123-141. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/153176>
- Demirbatır, R. E. (2001). Yaylı Çalgılar Yüksek Lisans, Doktora Ve Sanatta Yeterlik Tez Bibliyografyası. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi*

- Dergisi*, 14(1), 123-141. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/153177>
- Eroğlu, Ö. (2018). *Kangal ve Yöresi Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no. 527553).
- İşler, Ş. (2019). *Kütahya Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no. 552128).
- Lehimler, E. (2014). *Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü* (Hüseyini Makamı Örneği) (Doktora Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no. 366381).
- Onat, İ. D., Yıldırım Orhan, Ş., Güray, C. (2019) Türkiye’de “Din-Müzik” Alanlarına İlişkin Yapılmış Lisansüstü Tezler, *Journal of Institute of Economic Development and Social Researches*, 18(5), 165-180. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iksd>
- Özkan, H. Ö. (2018). *Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri* (17. Basım). İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Öztutgan, Z. (2016) Türkiye’de Gitar Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Analizi ve Değerlendirilmesi, *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 684-708. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/312198428_Turkiye'de_Gitar_Alaninda_Yapilan_Lisansustu_Tezlerin_Analizi_ve_Degerlendirilmesi
- Say, A. (2006). *Müzik Tarihi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sertöz, A. (2003). *Dünya Viyolonsel Ekollerinin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye'deki Viyolonsel Eğitime Yansımaları* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no. 133839).
- Sözer, V. (2014). *Müzik Terimleri Sözlüğü* (2. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Topaloğlu, T. (2019). *Viyolonsel Eğitiminde Aksak Usûllü Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Uygulamaların Öğrenci Performansına Etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no. 546778).

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler.

- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım Orhan, Ş. (2012). Türkiye’de Viyolonsel Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlilik Tezleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 701-716. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/806973>
- Yıldırım Orhan, Ş., Tunca, B, E. (2014). Türkiye’de Oda Müziği Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tezleri. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 20(4), 207-219. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/255700>
- Yıldırım Orhan, Ş., Göklen, A. (2018). Türkiye’de Oda Müziği Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezler, (Ed. Zeynep Karacagil, Efecan Anaz), Sosyal Bilimlerde Güncel Tartışmalar İnsan Çalışmaları 1, (1. Basım), Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 96-104
- Yıldız, E, C., Yıldırım Orhan, Ş. (2019). Türkiye’de Viyolonsel Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezler, *Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 19(17), 1-21. Erişim Adresi: <http://www.guvenplus.com.tr/imagesbuyuk/ACED-17.pdf#page=14>

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Nowadays, cello education are given at Turkish State Conservatory, Fine arts education departments of education faculties, departments of music teaching, fine arts high schools and Private music courses affiliated with the Ministry of Education. One of these institutions, Turkish music conservatories, maqam music for the performance of Turkish music is taught with the “mesk method”, which is one of the teaching methods of Turkish music. Universal teaching methods are used in cello education other than Turkish music state conservatories, other institutions with a different structure where cello education is given. In these institutions, education is provided for the performance of Western music and Turkish music works adapted to the tamper sound system. In these institutions, mainly Classical Western Music works are used in cello education, while Turkish music pieces adapted to the tampere sound system are also used.

In this research, it was made about the transfer of folk melodies to violoncello and Postgraduate theses contributing to violoncello education were examined and classified in terms of content. This research was carried out in order to examine and classify the content of graduate theses on the transfer of folk tunes to the cello in the light of sub-problems. For this purpose, gathering the theses under a single research framework is of great importance in terms of providing a helpful resource for other researchers and shedding light on other studies to be conducted on this subject.

2. Method

In this research, it was made about the transfer of folk melodies to violoncello and Postgraduate theses contributing to violoncello education were examined and classified in terms of content. This research was carried out in order to examine and classify the content of graduate theses on the transfer of folk tunes to the cello in the light of sub-problems. The research aimed to collect the

Türkiye’de halk ezgilerinin viyolonsel aktarılmasına ilişkin yapılmış lisansüstü tezler.

postgraduate theses on the transfer of folk melodies to cello under a single research umbrella after examining them as content. For this reason, it is of great importance in terms of being a helpful resource for other researchers and shedding light on other studies to be conducted on this subject.

This research is descriptive research using qualitative data collection methods. The pattern of the research is the case study. When searching for cello or cello keywords in the YÖK Thesis, 204 theses were found. While these 204 theses constituted the universe of the research, as a result of the examination of these theses, 5 theses transferring works from the Turkish folk music repertoire to the cello formed the sample group. Data from these 5 theses were collected by Document Analysis.

3. Findings, Discussion and Results

As a result of the research, all of the studies on transferring folk melodies to cello were carried out in educational sciences institutes and music education departments. Accordingly, it was understood that the primary purpose of these theses was cello education. It has been observed that the coma sounds in the songs transferred except for one thesis were simplified and arranged in accordance with the tampere sound system. It was concluded that the decision sounds of the works were generally changed for a brighter sensation.